

Disputatio juridica inauguralis de restitutione minorum in integrum

<https://hdl.handle.net/1874/342459>

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE

RESTITUTIONE MINORUM IN
INTEGRUM,

Q U A M,
FAVENTE DEO TER OPT. MAX.

Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

JOANNIS GEORGII GRAEVII

Politices, Eloquentiae & Historiarum Professo-
ris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimaque
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in UTROQUE JURE Honoribus & Privilegiis
ritè & legitime consequendis,

Eruditorum examini subicit

ADOLPHUS TIELEMAN, Alcmaria Batavus.

A. D. 28. Julii, horis locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō lōc xc.

DISPUTATIO JURIDICA
IN OMNIBUS
JURISPRUDENTIÆ
FAUTORIBUS.

Eo quoque par est animo

D. D. D.

ADOLPHUS TIELEMAN.

Auct. & Defend.

TRAJECTI ad RHEINUM
Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, cl. lcc xc.

DISPUTATIO JURIDICA

INAUGURALIS,

DE

Restitutione Minorum in
Integrum.

THESIS I.

Ordinis memoriae comitis virtutem exploratissimam habent, qui dispositione methodica foelicissimos mentis conceptus, cense sua, & scribunt & eloquuntur. Perverunt & exercituum duces. Nam si ordine instructae non sunt acies, funduntur ab hoste vel minimo negotio. Norunt & Architecti. Si enim lapides, lateres, ligna, caeteraque adhibita artificum manu apte non disponantur, quod aedificatum est corrui, nullique usui esse potest. Optimo itaque jure difficilia ordine explicanda, tractandave censuit divinus Homerus. Ordo enim fidem negotio, obscuris lucem adfert. Ego igitur de causis Minorum restitutionis in integrum disputaturus, non immerito hunc illustrem titulum eo, quo par est, ordine expono, initiumque ab hujus edicti Praetorii causa facio. Causa hujus edicti Praetorii gravissima, ni fallor, haec est. Praetor considerans hanc

4 DISPUTATIO JURIDICA

ætatem nimis infirmam, multis captionibus suppositam, multorumque infidiis expositam, hoc edicto prævenire voluit, ne hi minorenes à quibusdam malevolis circumducerentur, sed naturalem æquitatem hoc edicto secutus Prætor, ipse tutelam minorum in se suscepit. *l. 1. §. 1. ff. tit.*

I I.

Minores quamvis specialiter illi dicantur, qui pubertatis annos egressi, nondum viginti quinque annos impleverunt, & idcirco pupillis opponantur. *l. 30. Cod. Epis. aud. l. 8. §. 1. § 3. C. de bonis quæ liber.* In hoc tamen titulo omnes sub eodem generali nomine accipiuntur ita ut & pupillos, imo & in utere existentes comprehendant. *l. 45. l. pen. ff. h. t.* Ut ergo his succurratur, necesse est ut ante omnia hæc duo probent. Primo, minorennitatem *l. 39. ff. tit. l. 4. C. de integ. rest. minor.* quilibet enim tenetur suam probare intentionem *l. 19. ff. de prob.* & hæc probatio vel fit per testes, vel per scripturam *l. 2. C. de his qui veniam æt. imp. l. 13. D. de prob. l. 2. §. 1. D. de excus. tut.* velut codice baptisteriano, cui Presbiter paræcus inscribit nomen intincti & baptizati, imo & in hac probatione parentes testes admittuntur. *l. 3. 4. § 5. ff. de Carbon. edict. l. 16. ff. de prob.* Proinde & cætera, de quibus pariter affirmat, id est, se læsum esse probare debet; quod & ipsum traditur *l. nam posteaquam 9. §. 4. D. de jurejurand. l. minoribus 5. C. de integr. rest.* sed secundum quorundam Clarissimorum Virorum sententiam vehementer obstare videtur *l. 1. C. si adv. cred.* ubi creditori incumbere dicitur, ut probet, minorem locupletioem factum. Verba legis sic sonant.

Cura

Cum & ipse profitearis, cum Zenodora minore vigin-
tiquinque annis te contraxisse, nec doceri potuisse
Prætorem virum Clarissimum, ex eo contractu eam
esse factam locupletiozem, intelligis eam merito in in-
tegrum restitutam. Sed hujus legis solutio nobis per-
facilis videtur, dicimus enim ei incumbere probatio-
nem qui dicit, sive actor sit sive reus. *l. 2 D. de prob.*
Dicit enim etiam reus excipiendo, & exceptionem
probare debet. *l. in exceptionib. 19. pr. D. de prob.*
l. 1. ff. de exceptionib. Creditor contra quem minor in
specie *d. l. 1. C. si adv. cred.* in integrum se restitui
petiit, excepit minorem factum esse locupletiozem,
pecuniam creditam versam esse in rem minoris, quod
cum diceret, probare ipsum oportuit. Probabit autem
hoc, si crediderit in emptionem rei annonariae, si in
funus patris demortui: si in mercedem præceptorum
confert. *l. ult. C. de exter. act.*

III.

His itaque probatis varias ob causas restituitur mi-
nor, veluti adversus venditionem, vendendo vel emen-
do aliquid *l. 7. §. 1. C. si advers. vendit.* Adversus solu-
tionem, quam aut fecit *l. 2. C. si advers. soc.* aut ac-
ceptavit, etiam tutore vel curatore auctore, si pecu-
niam acceptam perdiderit *d. l. 7. §. 2. l. 1. C. d. t.* nisi
solutio facta sit ex decreto Prætoris, quod dat plenissi-
mam securitatem. *d. l. 7. §. 2.* Adversus aditam hæredi-
tatem damnosam, quæ ante lucrosa apparebat, salva quo-
que minoribus est restitutio. *l. 1. C. si minor ab hæred.*
se abst. Posset autem quæri, an tum à minore alienata
sint dicenda rata, quod videtur negandum, cum resti-
tutionis in integrum proprium sit, in pristinum repo-
nere

nere negotium, ac si gestum non esset, ex utraque parte *l. 24. §. rest. h. t. §. l. 1. C. de reparatione quæ fiunt in jud.* verum contrarium responsum est in *l. 44. D. d. acquir. hered. §. l. 22. h. tit.* ubi à minore hærede, postea restituto, gesta habentur rata, quatenus bona fide gesta sunt; ut res ab eo vendita nequeat revocari, libertates salvæ maneant, expensum in solvendis legatis non sit refundendum à minore; ut neque interim soluta vero creditori repeti *Ant. Fab. in suo Cod. hoc tit. defn. 4.* quam posteriorem & nos defendimus sententiam.

I V.

Restituitur etiam minor adversus omissam vel non aditam hæreditatem, si nempe se abstinuerit, aut repudiaverit hæreditatem locupletem *l. 1. §. 2. C. siut ommissam hered. §. c.* nam & contra lucrum ommissum restitutionem meretur *l. 7. §. 6. h. t.* neque ulla hac ex re legatarii & creditores afficiuntur injuria; quorum interest habere aliquem, quem convenire possint: uti nec substituto, vel agnatis proximis, ad quos à die repudiationis cœpit pertinere hæreditas *l. 1. de successorio edicto*, ut tamen procedat hæc restitutio, oportet res sit integra, id est, nec dum sint venditæ res, alias ei locus non erit *l. 24. h. t. l. fin. C. de repud. hered.* non obstante quod pretium succedat loco rerum venditarum. *l. 22. §. 23. de hered. petit.*

V.

Conceditur & restitutio minori adversus fiscum, nam & hic jure communi utitur, & admittit restitutiones minorum. Unde licet quadriennalis temporis lapsus obstet iis, quorum res a fisco sunt venditæ *§. inst. edict.*

edit. de usucapione. adversus eum tamen restituitur minor læsus *l. 1. § 2. C. si adv. fisc.* nisi res vendita fuerit ratione debiti fiscalis : quo tamen casu probata collusionem & fraude, per quam res vilius vendita aut omissa solemnitas, restitutio non denegabitur *l. fin. C. h. t.*

V I.

Restituendus est quoque minor adversus sententiam *l. 16. ff. t.* si contra eum litigantem, tutorum vel curatorum auctoritas vel contra tutores vel procuratores litigantes ejus nomine sit judicatum, cum læsione minoris : placuit enim tunc instaurari litem *l. fin. sup. h. t.* id est, restitui adversus sententiam, etiam ab eo, qui est vice Principis *l. 3. C. si adversus rem judic.* Imo & ab ipso Principe, quamvis id raro admittitur *l. 18. h. t.* si tamen valida sit sententia, nam in valida non eget restitutione *l. 4. h. t.* & transferit in rem judicatam. Nec recte quis objecerit, minori contra tutores aut curatores consultum esse remedio ordinario; actione scilicet tutelæ vel curæ, ut hoc extraordinarium non sit indulgendum *l. 16. ff. h. t.* nam non denegatur, præcipue minoribus, extraordinarium remedium, si commodius & facilius ordinario sit : uti hoc in casu cum faciat integram causam minori non semper ordinarium : eo quod fieri facile possit, quod actio tutelæ majores difficultates sit habitura, quam restitutio, si forte tutor aut curator sit ille cui minor parere possit vel debeat, aut qui ob dignitatem fortassis sit difficilioris conventionis aut denique qui solvendo esse desierit, nec idoneos habeat fidejussores. Unde rescriptum *l. 2. C. si tutor vel curator inferre.*
etiam

etiam in his restitui minores quæ in iudicio sive extra illud, præsentibus tutoribus vel curatoribus gesta fuerint, si circumventi fuerint: interest enim minoris indemnem servari potius, quam post læsionem remedium quærere *l. fin. C. in quib. causis rest. non est necess.* alias etiam multas ob causas minor restituitur: nempe ad appellationem omisam, eremodiciam, id est litis desertionem, & quoad alios casus in quibus captus jure, quod habebat, amisso: lucro, quod in manibus illi erat, adempto, &

— *Si hæc prima repetens ab origine pergam,
Ante diem clauso componat vesper Olympo.*

V I I.

Vidimus ergo breviter quas præcipue ob causas restituitur in integrum, videamus nunc in quibus causis hæc non sit necessaria, ut & in quibus ipsi sit denegata & prohibita. Necessaria non est restitutio: ut si alio modo ordinario minor indemnitas servari possit. Unde inquit Ulpianus *l. 16. in princ. b. t.* in causæ cognitione hoc versari, num forte alia actio competi possit circa in integrum restitutionem. Quod non ita accipiendum; quasi non sit dandum hoc remedium ipsi, cui est aliud ordinarium; nam & extraordinarium indulgeri ei, cui est ordinarium dictum supra, modo sit commodius: sed hanc habet sententiam, non esse ei dandum hoc remedium, qui communi auxilio & ipso jure munitus, id est cui auctoritas illæsum suum jus conservat, negotio habito perinde ac si gestum non esset lege non puniente ejus omissionem. Veluti si mortem Patris non sit ultus *l. 1. C. inquit. causis in integr. rest. necess. non est.* Si intra quinquennium

non

non proposuerit querelam inofficiosi, quia non currit illi tempus *l. 2. C. d. t. l. ult. eod.* ut nec currit ei biennium non numeratæ pecuniæ. Si contractum nullum gesserit quia quod nullum est nullum parit effectum; ut restitutione non sit opus, præsupponit enim pervasio habitum; Sic adversus sententiam contra se indefensum latam frustra implorat restitutionem, quia nulla est: uti & contra tutorem judicio expertum, ante emissam cautionem pro tutelari officio, quia non sustinet legitimam personam administratoris *l. 4. C. eod.* si item res immobilis sit alienata sine causa aut sine decreto, quia alienatio est nulla, ut dicetur inferius *tit. de reb. eor.* Sic matri minori, quæ liberis tutorem non petiit, defertur nihilominus eorum successio, quod ea res majoribus tantum incumbat *l. 2. C. si adv. delictum.* Sic si indebitum solutum fuerit, cum condicere possit æque commode, frustra restituetur, nisi ex ea causa solutum fuerit, qua jure civili denegatur repetitio, ea scilicet quæ inficiatione crescit *l. 25. ubi Glossa h. t.*

V I I I.

Casus autem præcipue quibus minori denegatur restitutio sunt hi. Primus est si non appareat minorem circumscriptum esse *l. 9. si minorem inf. de jure jurand.* ubi ait J. C. non ideo circumscriptum statim quemquam dici, quod minor sit: & ideo causæ cognitio est adhibenda *l. 11. §. sciendum h. t.* alias qui sunt istius ætatis magno afficerentur incommodo, nemine cum iis contrahere volente *l. 24. ff. t.*

I X.

Secundus, si veniam ætatis, idest jus legitimæ ætatis

B

tis

tis impetraverit per quam minori ante justam ætatem committitur rerum suarum administratio, citra alienationem tamen (de quo *tit. C. de his qui veniam ætat. impit.*) aut hypothecam rerum immobilium sine decreto Prætoris *l. 3. C. ff. t.* quam nullam esse, ut non opus sit restitutione non est ambigendum, cum dicta *l. 3. eod.* qui veniam ætatis impetraverunt, quoad alienationem talium rerum.

X.

Tertius si agatur de delicto, & pœna, ex eo, sive corporalis, sive pecuniaria *l. 9. ff. t.* ut si furtum fecerit, damnum injuria dederit, cum infirmitas animi non excuset malos mores *l. 1. C. si adv. delictum*, quatenus tamen dolus adest: nam si ille desit, noxia non committitur *d. l. 1.*

X I.

Quartus an minor Jurisconsultus læsus in contrahendo, aut alio actu sit restituendus & ad id breviter respondimus, quod si circa Jurisprudentiam sit deceptus nullo modo restituitur, quoniam id turpiter ignorat, cum in eo versetur, atque ita restitutionem petendo contra errorem à se commissum alleget turpitudinem *l. 2. de orig. jur.* non tamen in casu, quo in facto erret, ut si in emptione domus, vel fundi per ætatis lubricum lædatur. Quod non est turpe Jcto minori, cum circa ea quæ facti sunt, prudentissimus quisque fallatur.

X I I.

Et sic innumeros casus possent enumerari in quibus minoribus denegatur restitutio, verum unum tantum hæc præcedentibus adjiciemus qui est, si actus à mi-

nore

nore gestus sit invalidus *l. 16. ff. t.* quia est ad instar privationis, quæ habitum præsupponit: Unde non eget restitutione, qui Curatorem habens alienam rem immobilem, sine ejus consensu *l. 3. C. de in inf. rest. Min. neg.* neque enim alienare ei permissum, licet obligare se possit, quod personam habeat liberam. *l. 101. inf. de V. O.* His itaque generaliter cognitis, & brevissimo modo & more explicatis, ex re judicam, ut apponatur.

COROLLARIA.

I.

Venditor tenetur rem ipsam præcise tradere.

II.

Inviti Adolescentes curatores non accipere coguntur.

III. Nul-

I I I.

*Nullus habet tacitam hypothecam in refe-
ctioe navium.*

I V.

*Res aliena potest, vel non potest pignori
dari.*

V.

*Transactio non est contractus regulari-
ter.*

